

In memoriam Miroslava Boháčka

Dne 12. ledna 1982 zemřel náhle v Praze ve věku 82 let (nar. 10. září 1899) prof. dr. Miroslav Boháček, bývalý profesor římského práva na pražské univerzitě a vědecký pracovník Komise pro soupis a studium rukopisů ČSAV. Téměř šest desetiletí vycházely u nás i v zahraničí jeho knihy a články, jež zasahovaly do několika oblastí právněhistorického bádání a znamenaly vždy vysoce uznávanou hodnotu v mezinárodním vědeckém poznání.

Jeho vědecký obor — římské právo — byl předmětem jeho zájmu od studentských let a již jako mladý vědec si získal svými pracemi vysoké uznání. Ale nikdy nezůstal omezen jen na svou původní specializaci a brzy přistoupil i ke srovnávacímu studiu nového tehdy práva mladého československého státu a také nikdy neztratil kontakt s ostatními obory právněhistorického bádání. Dokonalá technika práce s prameny, znamenitá erudice právnická i historická a hluboké pochopení pro rozvoj právnického myšlení v různých historických etapách mu umožnily přesunout těžiště vědeckého soustředění od římského práva klasického a justiniánského k dějinám římského práva ve středověku. Na tomto poli vznikla v posledních třech desetiletích jeho hlavní díla, dovršená zevrubnou studií o vlivech římského práva ve středověku v Čechách a na Moravě, která svou přesností a sevřeností vytváří nový pohled na dějiny právní kultury v naší zemi.

Zůstávalo-li římské právo antické a středověké osou jeho vědeckého zájmu, neztrácel přece ze zřetele hluboké souvislosti s právem domácím. I památky našeho práva známe jeho zásluhou dnes v hlubších souvislostech jejich vzniku, ať již jde o památnou brněnskou Knihu Písaře Jana, proslulý horní zákoník krále Václava II., Všehrdovy Knihy devatery či pronikavý traktát zastánce selské svobody M. Kuneše z Třebovle. Ale i druhým směrem se rozvíjely jeho zájmy vycházející z právní romanistiky. V pozoruhodné syntéze sledoval vedle římského práva též druhý článek učených práv středověku, právo kanonické, a také zde připojil k dosavadnímu fondu vědomostí nové poznatky, jako byl příspěvek k nejstarší podobě Dekretu Gratianova, vysoce ceněný rozbor středověkých právních škol podle rukopisů v drahocenné knihovně olomoucké kapituly či objevná bádání o přejímání zásad římsko-kanonického procesu v našich zemích. Zvláštní důrazné zmínky zaslouží i jeho studie k dějinám Univerzity Karlovy, kdy jeho právnický bezvadný důkaz o založení pražského vysokého učení z moci českého krále a nikoli z moci říšské je dnes plně respektován a dále rozváděn, a kdy jeho objevy a rozbory památek vzniklých na právnické univerzitě pražské podaly nečekaná zjištění o rozvoji právní učenosti i výuky na naší staroslavné Alma mater.

Bez hlubokých znalostí právnických rukopisů, které patří k nejcennějším součástem našich knihovních souborů, by byl nemohl vytvořit dílo takového rozsahu a tak vynikající úrovně. Jako dlouholetý pracovník Komise pro soupis a studium rukopisů ČSAV prostudoval tisíce vzácných středověkých kodexů

i dávno zapomenutých pozdějších textů. Trvalým výsledkem této odříkavé a trpělivé práce byly katalogy rukopisů, které sestavil buď sám, nebo ve spolupráci se svým zvěčnělým přítelem prof. Čádou. Tato díla znamenala vytyčení nových měřítek pro soupisové práce, představující i v mezinárodním srovnání vysoce respektované hodnoty. S pocitem hořkosti si právě v této chvíli uvědomujeme, že pro cizí liknavost se nedožil vydání vynikajícího katalogu středověkých rukopisů olomoucké Státní knihovny, který bude možno klást po bok nejvýznamnějším dílům toho druhu.

V krátké připomínce zvěčnělého vědce není možné podat přehled jeho rozsáhlého vědeckého odkazu. Ale všechna jeho díla, i třeba nerozsáhlé články, jsou svědectvím jeho vědecké poctivosti, která nedovolila vyslovit neuvážený či předčasný soud. Jeho odpovědný přístup k badatelským úkolům se projevoval vždy především dokonale zjištěným základem pramenným, uváženým přesným hodnocením, mimořádnou znalostí literatury a precizní formulací dosažených závěrů. Výsledkem jeho úsilí pak byly snad neokázalé, ale vždy plně spolehlivé výsledky, které vždy posunovaly hranice dosavadního vědění.

Jiří Kejř

In memoriam profesora Václava Budila

V krátkej dobe postihla československú právnu romanistiku ďalšia bolestná strata, keď dňa 14. 2. 1982 zomrel v Bratislave vo veku 87 rokov profesor rímskeho práva dr. Václav Budil. Jeho odchod je smutnou príležitosťou zamyslieť sa chvíľu pri circulum vitae univerzitného profesora, ktorý sa podieľal na zrode bratislavskej univerzity a zvlášť jej Právnickej fakulty.

Václav Budil sa narodil 1. 9. 1894 v Prahe. V roku 1914 s vyznamenaním ukončil gymnaziálne štúdiá, ale prvá svetová vojna mu zabránila bezprostredne pokračovať v univerzitných štúdiách; pre ťažké hospodárske pomery nastúpil do štátnej služby pri zemskej politickej správe v Prahe. Po vytvorení samostatnej Československej republiky zapojil sa do prác pri budovaní slovenského vysokého školstva. Prichádza do Bratislavy a začína pôsobiť najprv ako administratívny pracovník Univerzity Komenského, potom od roku 1921 ako vrchný rektorátny komisár. Ešte pred príchodom do Bratislavy sa zapísal na Právnickú fakultu Karlovej univerzity, ale štúdium ukončil v Bratislave (1924), kde bol v roku 1925 promován na doktora práv.

Po ukončení vysokoškolského štúdia stále zostával pôsobiť vo svojej funkcii na univerzite a popritom sa intenzívne venoval vedeckému výskumu v odbore rímskeho práva, v ktorom sa habilitoval v roku 1932 na základe spisu *Pericutum* v trhové smlouvě podle práva římského (Bratislava 1931, IV + 212 strán).